

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни
«ДИПЛОМАТИЧНА ТА
КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА»**

Одеса: ОНПУ , 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний університет «Одеська політехніка»
Гуманітарний факультет
Кафедра міжнародних відносин та права

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни
«ДИПЛОМАТИЧНА ТА КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА»
для здобувачів вищої освіти спеціальності
291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії
II курсу III семестру денної форми навчання

**Розглянуто та затверджено на засіданні
кафедри міжнародних відносин та права
Протокол № 1 від «28» серпня 2020 р.**

Одеса: ОНПУ – 2020

Методичні вказівки до самостійної роботи при підготовці до практичних занять з дисципліни «Дипломатична та консульська служба» для здобувачів вищої освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» денної форми навчання II курсу III семестру / Укл.: Латишева В. В. Одеса: ОНПУ, 2020. 9 с.

ЗМІСТ

Загальні положення	4
Методичні рекомендації стосовно роботи на практичних заняттях	4
Зміст практичних занять	5
Рекомендована література	7

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Українська держава, зважаючи на своє вигідне географічне положення, наявність численних торговельних домовленостей та унікальних транспортних розв'язок, завжди приділяла особливу увагу міждержавним відносинам.

І хоча зовнішньополітична діяльність України має давні традиції, у сучасних умовах запорукою розвитку національної економіки та забезпечення гідного місця держави у системі міжнародних відносин є проведення виваженої та ефективної зовнішньої політики.

Забезпечення виконання завдань та умов щодо європейської інтеграції України, зростаючі глобалізаційні процеси вимагають постійної координації зовнішньополітичного курсу держави з дотриманням засад зовнішньої політики.

У свою чергу, дотримання Україною зовнішньополітичного курсу, досягнення внутрішньої стабільності у державі стають можливими за умови здійснення ефективного та дієвого державного управління у галузі закордонних справ, саме тому, вивчення дисципліни «Дипломатична та консульська служба» є важливим для розуміння сучасного стану роботи української дипломатичної і консульської служб.

Дисципліна «Дипломатична та консульська служба» є базовою професійно-орієнтованою дисципліною освітньо-професійної програми підготовки фахівців з міжнародних відносин і має за мету сформувати у здобувачів вищої системи знань, щодо особливостей та діяльності сучасної дипломатичної та консульської служби України.

Мета дисципліни – надання теоретичних і практичних знань здобувачам вищої освіти щодо основних характеристик, особливостей та організації сучасної дипломатичної та консульської служби України, сформувати у здобувачів вищої освіти сучасне мислення з міжнародних відносин, ознайомити здобувачів вищої освіти з сучасним станом роботи української дипломатичної і консульської служб, а також базовими поняттями, умовами та правилами дипломатичної і консульської служби; роботою дипломатичної і консульської служби України.

Завданням дисципліни:

- сформувати у здобувачів вищої освіти чіткого уявлення про специфіку та понятійно-категоріальний апарат дипломатичної та консульської служби;
- оволодіти сучасними знаннями в галузі національного законодавства та міжнародного права щодо забезпечення й регулювання дипломатичної та консульської служби;
- опанувати систему і механізм діяльності Міністерства закордонних справ, його вітчизняних та закордонних підрозділів;
- знати основні завдання і функції дипломатичних і консульських установ та ін.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ СТОСОВНО ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Переважну більшість практичних занять проводиться у формі інтерактивної дискусії, під час якої викладач здійснює поточний контроль якості знань здобувачів вищої освіти, перевіряє виконання їх завдань самостійної роботи.

Практичне заняття починається вступним словом викладача, в якому він розкриває значення теми і мети заняття, форми і методи його проведення.

Здобувач вищої освіти, розкриваючи зміст того чи іншого питання теми семінарського заняття повинен пов'язувати матеріал з актуальними проблемами сучасності, розглядати правові явища з позиції Конституції та чинного законодавства України, наводити приклади.

Кожному здобувачеві вищої освіти необхідно постійно вдосконалювати навички володіння державною мовою, правильного вживання понять і термінів. Систематично

виступи на практичних заняттях сприяють поповненню словникового запасу, а також вмінню лаконічно і точно висловлювати свої думки.

Здобувачі вищої освіти повинні уважно слухати виступи своїх однокурсників і оцінювати, наскільки глибоко розкрито питання. Це дає можливість кожному присутньому на практичному занятті висловити свою точку зору та подолати прогалини, які мали місце у відповіді. Активна участь на практичних заняттях прищеплює навички участі в дискусії, аналізі різних точок зору, вмінню відстоювати свою позицію.

Після закінчення виступу здобувача вищої освіти відбувається обговорення проблеми. При цьому викладач не тільки направляє обговорення на розкриття вузлових питань, але і дає змогу виступити усім учасникам семінару. Якщо ж доповідач чи інший виступаючий на практичному занятті припускається помилок, то для виключення втрати часу викладач може його зупинити і надати слово іншому.

Закінчується практичне заняття заключним словом викладача, в якому аналізується ступінь розкриття теми, оцінюються всі форми участі здобувачів на практичному занятті (виступ з питання, реферат, повідомлення, доповнення, зауваження тощо) та дається завдання на наступне заняття.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття 1. Поняття і визначення дипломатії.

Мета заняття – засвоїти базові дипломатичні поняття, терміни та категорії; знати історію становлення та розвитку дипломатичної служби як окремої державної інституції; розуміти механізм діяльності МЗС України, його центральних та закордонних структурних підрозділів.

1. Етапи розвитку дипломатії.
2. Професія дипломата: вимоги до дипломата різних часів та епох.
3. Органи зовнішніх зносин: центральні, закордонні, спеціалізовані.

Література: [2] С. 14-23; [4] С. 12-34; [5] С. 5-11; [6] С. 28-60; [7] С. 9-16.

Заняття 2. Дипломатичні відносини та дипломатичні представництва.

Мета заняття – проаналізувати завдання та форми дипломатичної діяльності, в тому числі засвоїти основні принципи організації роботи дипломатичних представництв; знати дипломатичні привілеї та імунітети.

1. Завдання та форми дипломатичної діяльності.
2. Персонал дипломатичних представництв.
3. Дипломатичні привілеї та імунітети.

Література: [1] С. 18-74; [2] С. 122-126; [3] С. 14-31; [5] С. 16-34; [7] С. 18-26.

Заняття 3. Встановлення консульських відносин і організація консульської служби.

Мета заняття – вміти охарактеризувати порядок встановлення консульських відносин та особливості діяльності консульських установ; знати структуру та склад консульських установ, знати консульські привілеї і імунітети.

1. Види консульських установ.
2. Структура і персонал консульства.
3. Консульські привілеї і імунітети.

Література: [2] С. 132-136; [3] С. 122-126; [4] С. 94-106; [5] С. 144-150; [7] С. 128-140.

Заняття 4. Специфічні галузі і форми дипломатії.

Мета заняття – поглибити та систематизувати знання щодо специфічних галузей та форм дипломатії.

1. Економічна, військова, культурна, релігійна дипломатія.
2. Спеціальні місії: еволюція, правова база, класифікація, повноваження.

Література: [2] С. 2015-240; [4] С. 132-146; [6] С.139-152.

Заняття 5. Дипломатична комунікація та переговори.

Мета заняття – засвоїти основні форми і засоби дипломатичної комунікації; зрозуміти принципи документообігу в дипломатичній службі; вміти застосовувати техніки ведення дипломатичних переговорів.

1. Правила, норми, засоби письмової та усної комунікації.
2. Дипломатичні переговори: види, умови, правила, сутність.

Література: [2] С. 2015-240; [4] С. 132-146; [6] С.139-152.

Заняття 6. Роль міжнародних організацій і міжнародних конференцій в дипломатичній практиці.

Мета заняття – засвоїти специфіку дипломатичного забезпечення багатосторонньої дипломатії; здійснити аналіз дипломатичної діяльності суб'єктів міжнародних відносин в процесі дво- та багатосторонньої дипломатії.

1. Суб'єкти міжнародних відносин в процесі дво- та багатосторонньої дипломатії.
2. Організаційні міжнародних конференцій та нарад.
3. Специфіка дипломатичного забезпечення багатосторонньої дипломатії.

Література: [14] С. 132-165; [15] С. 173-180.

Заняття 7. Інформаційна діяльність дипломата в країні перебування.

Мета заняття – розуміти принципи організації інформаційно-аналітичного супроводження дипломатичної діяльності.

1. Принципи організації інформаційно-аналітичного супроводження дипломатичної діяльності.
2. Форми та засоби інформаційно-роз'яснювальної роботи.
3. Моніторинг повідомлень, публікацій щодо нашої країни.

Література: [13] С. 266–26; [14]; [16] С. 97-103.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Балабанов К. В. Дипломатична та консульська служба: підручник для студентів ВНЗ / К. В. Балабанов, М. В. Трофименко. Донецьк.: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. 432 с.
2. Крупеня І. М. Дипломатична та консульська служба [Текст] : [навч. посіб.] / І. М. Крупеня. Київ : КиМУ, 2019. 336 с.
3. Панов А.В. Дипломатична і консульська служба. Монографія / ПП «АУТДОР-ШАРК». Ужгород, 2015. 270 с.
4. Полтавець Т. Дипломатична служба в Україні та за кордоном [Електронний ресурс] / Т. Полтавець // Громадська думка про право творення, 2018. № 8 (152). С. 11–14. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2018/8.pdf>.
5. Турчин Я. Б. та ін. Дипломатична та консульська служба: підручник / Я. Б. Турчин, Л. О. Дорош, О. Я. Івасечко. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 332 с.
6. Турчин Я.Б. Дипломатична та консульська служба: навч. посібник / Я. Б. Турчин, О.Н. Горбач, Л.О. Дорош, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 224 с.
7. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України : підручник / Л. Д. Чекаленко. Київ : LAT і К, 2015. 478 с.

Додаткова література

8. Бабій Д. В. Консульська легалізація офіційних документів / Д. В. Бабій // Нотаріат для вас. 2011. № 1/2. С. 91–92.
9. Вапнярчук Н. М. До питання ротації державних службовців дипломатичної служби / Н. М. Вапнярчук // Публічне право. 2012. № 3. С. 263–268.
10. Дипломатичні відносини України з країнами світу [Текст] : зб. наук. пр. Київ : LAT& K, 2012. 214 с.
11. Зленко А. М. Зовнішньополітична стратегія і дипломатія України [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. М. Зленко ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський ун-т, 2008. 383 с.
12. Камінська О. І. Багатомовний тлумачний та перекладний словник дипломатичних термінів / О. І. Камінська та ін.; за ред. Т. Р. Кияка. Чернівці : Букрек, 2014. 171 с.
13. Копійка, М. Особливості формування іміджу України в міжнародному інформаційному просторі. / М. Копійка. // 2017. Гілея: історичні науки, філософські науки, політичні науки. Вип. 124 (№9), С. 266–269.
14. Міжнародні організації : навчальний посібник [Електронний ресурс] / укладачі: Т. В. Андросова, О. В. Кот, В. О. Козуб; вид. 2-ге, перероб. та доп. Електрон. дані. Харків : ХДУХТ, 2018. 235 с.
15. Міжнародні організації: навч. посібник / За ред. Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Логвінової Н. С. Київ: Центр навчальної літератури, 2009. 23 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1364/1/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D1%96%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>
16. Попова, Т. Наш імідж. Як Україну сприймають у світі. НВ журнал. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/nash-imidzh-jak-ukrajinusprijmajut-u-sviti-2459084.html>.
17. Савон К. В. Міжнародний імідж України: сучасний стан та перспективи / К. В. Савон // Актуальні проблеми політики, 2019. № 64. С. 97-103.
18. Сагайдак О. П. Посольство і консульство: організація і форми роботи: навч. посіб. / О. П. Сагайдак, П. Д. Сардачук. Київ: Знання, 2014. 320 с.
19. Україна дипломатична: науковий щорічник. Київ, 2020. 832 с.

20. Український дипломатичний словник / за ред. М.З. Масальського, Ю.М. Мороза.- 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2014. 814 с.
21. Федчишин С. А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення : монографія / С. А. Федчишин. Харків : ФІНН, 2011. 264 с.
22. Чекаленко Л. Д. Витоки української дипломатії [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. Д. Чекаленко ; Дипломатична академія України при МЗС України. Київ : LAT & K, 2010. 340 с.
23. Шуміленко А. П. Сучасна міжнародно-правова практика здійснення функцій дипломатичних представництв / А. П. Шуміленко // Публічне право. 2013. № 3. С. 119–126.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України (В поточній редакції від 15 березня 2016 р. на підставі Рішення Конституційного Суду України №1-рп/2016) // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141
2. Про затвердження Положення про Міністерство закордонних справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 281 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-%D0%BF#Text>
3. Про дипломатичну службу. Закон України від 07.06. 2018 № 2449-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19?lang=en>
4. Концепція державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 червня 2017 р. № 428-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428-2017-%D1%80#n9>
5. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 р. № 344 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344-2018-%D0%BF#n16>
6. Віденська конвенція про дипломатичні зносини. ООН; Convention, International document on April 18, 1961. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_048?lang=en.
7. Про адміністративні правопорушення: Кодекс України від 07.12.1984 р. Дата оновлення 07.01.2018 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 р. Дата оновлення 07.01.2018 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
8. Кодекс Торговельного мореплавства: Кодекс України від 23.05.1995 р. Дата оновлення 05.01.2017 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/176/95-вр>
9. Митний Кодекс України: Кодекс України від 13.03.2012 р. Дата оновлення 03.12.2017 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
10. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21.01.1994 р. Дата оновлення 01.10.2016 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>
11. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. Дата оновлення 27.09.2017 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17_76.
12. Про імміграцію : Закон України від 07.06.2011 р. Дата оновлення 25.06.2016 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2491-14>
13. Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки : Закон України від 23.04.1999 р. Дата оновлення 28.12.2015 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/613-14>
14. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору: Хартія від 09.07.1997 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_002

15. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Пакт від 16.12.1966 р. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_042
16. Про транскордонне співробітництво : Закон України від 24.06.2004 р. Дата оновлення 02.12.2012 р. Відомості Верховної Ради України, 2004. № 45. с.
17. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. Дата оновлення 20.07.2014 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
18. Про Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні : Указ Президента України від 10.06.1993р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/198/93>

Ресурси мережі Internet

1. Державне підприємство «Генерална дирекція з обслуговування іноземних представництв» URL: https://www.gdip.com.ua/pages/view/ukrana_diplomaticzna
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/ru>
5. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>
6. Українська призма. Рада зовнішньої політики України. URL: <http://prismua.org/publication/interview>